

मुलासाठी तिचा संघर्ष

२५ वर्षीय स्वाती घरच्या गरिबीमुळे पाचवी पर्यंतच शिक्षण घेऊ शकली. लग्नानंतर आपल्या होणाऱ्या नवर्याबद्दल आणि सुखी संसाराबद्दल स्वातीची खुप स्वप्न होत्या. तिचं लग्न सुद्धा भरपूर हुंडा देऊन लावण्यात आलं होतं. पण लग्न झाल्यानंतर थोड्याच दिवसात अत्याचाराला सुरवात झाली. तिच्या सासूची हुंड्याची मागणी सुरुच होती आणि काही दिवसात तिला आपल्या पतीचे बाहेर संबंध असल्याचेही कळले. एका वर्ष्याच्या आत परिस्थिती बरीच चिघळली होती आणि स्वातीला तिच्या नवऱ्याने व सासूने घराबाहेर काढण्याचा प्रयत्न चालू केला.

अश्या परिस्थितीत अडीज वर्ष निघून गेली. स्वातीला घरामध्ये होणाऱ्या दररोजच्या शारीरिक व मनासिक अत्याचाराची सवय झाली होती. तिला वाटत होतं मुलाला जन्म दिल्यावर हे थांबेल, पण असा झाल नाही. २०१३ च्या दिवाळीमध्ये सासूने आग्रह करून तिला आपल्या दोन वर्ष्यांच्या मुलाला पाठी ठेवून माहेरी जाण्यासाठी सांगितले. तिथून जेव्हा ती परत आली तेव्हा तिच्यासाठी घराचे दरवाजे बंद करण्यात आले.

असहाय्य स्वातीने मुलगा परत मिळावा म्हणून सगळे प्रयत्न करून पाहिले. तिने वेगवेगळ्या सामाजिक संस्थांकडून, राज्य महिला आयोगाकडून पतीला एकत्र भेटीची पत्र पाठवून पाहिली पण त्याला पतीने काहीच प्रतिसाद दिला नाही. यावर मग त्या संस्थांनी देखील तुमचा घरचा मामला आहे आणि या एकत्र भेटीमध्ये ते पतीला यायला जबरदस्ती करू शकत नाही असे म्हणून हात वर करायला सुरवात केली. काही महिन्यांनंतर पोलिसांची मदत घेऊन स्वाती आपल्या मुलाला देखरेखीखाली आठवड्यातून एकदा भेटायला लागली. अश्या तात्पुरत्या व्यवस्थेमध्ये एक वर्ष निघून गेले आणि मधेच अचानक तिच्या पतीने व सासूने मुलाबरोबरची तिची ही भेटही थांबवली. आणि अश्यातच स्वातीला जेवा तिच्या मुलाची तब्येत बरी नसल्याचे कळले तेव्हा ती खुप अस्वस्थ झाली. काहीही करून मुलाला भेटायचे या इराद्याने जेव्हा ती घरी गेली तेव्हा तिला घरात येऊ दिले नाही. उदास झालेली स्वाती अजून एका सामाजिक संस्थेकडे गेली, त्यांनी पतीला परत एकदा भेटीसाठी बोलावले पण जेव्हा काही उत्तर आले नाही तेव्हा मात्र त्यांनी तिला पोलिसांत त्याच्या विरुद्ध तक्रार करण्यास मदत केली.

एक महिना होऊनही जेव्हा परिस्थितीत काही सुधारणा झाली नाही तेव्हा त्यांनी स्वातीला मजलिसची मदत घेण्यासाठी सांगितले. स्वाती जेव्हा मजलिस मध्ये आम्हाला भेटली तेव्हा आमच्या लक्ष्यात आले की ती आपल्या पतीला प्रचंड घाबरत होती. आम्ही सर्वात आधी तिला दिलासा देऊन मुल तिचे असल्याने तिचा सुद्धा त्याच्या वर तेवढाच अधिकार असल्याचे पटवून दिले. आम्हाला आश्चर्य या गोष्टीचे वाटले की या आधी एक वर्ष भरात कोणीच कसे तिला स्वताच्या मुलाला घेऊन येण्याचे सांगितले नाही. मजलिसने तिचे परत घरी जाऊन तिच्या मुलाला ताब्यात घेण्यासाठी समर्थन केले.

मुलगा मिळाल्यावर स्वाती खुप आनंदात होती. परंतु सासूने तिला धमकी दिली की ती तिच्यावर केस दाखल करेल. हे समजल्यावर आम्ही ताबडतोब तिच्या पती आणि सासूविरुद्ध घरगुती हिंसा व अत्याचार प्रतिबंध कायद्यांतर्गत तक्रार दाखल करून स्वातीला पती आणि सासुपासून संरक्षण, मुलाचा कायदेशीर ताबा आणि खर्चपाणी मिळण्याचा अर्ज केला. परिस्थिती लक्ष्यात घेऊन तिला त्वरित आणि आड इंट्रीम रीलीफस मिळावेत यासाठीदेखील अर्ज केले.

मुलाची व स्वातीची नाजूक स्थिती बघून आणि महत्वाचे म्हणजे अडीज वर्ष्यांच्या बाळाची त्याच्या आई पासून झालेली एका वर्ष्याची ताटातूट लक्ष्यात घेऊन कोर्टाने तातडीने मुलाचा ताबा स्वातीकडे देण्याचे आदेश दिले. तिच्या पतीला स्वाती कोर्टात जाण्यासारखे मोठे पाऊल उचलेल हे अजिबात अपेक्षित नव्हते आणि तो अतिशय चिडला. बदला घेण्यासाठी त्याने फामिली कोर्टात मुलाच्या ताब्याची केस टाकली, एवढेच नाही तर त्याने सत्र न्यायालयात स्वातीला मुलाच्या ताबा मिळण्याच्या आदेशाला आवाहन केले. आमच्या अपेक्षेप्रमाणे दोन्ही कोर्टात त्याचे अर्ज धुडकावले गेले पण त्याला मुलाला भेटण्याची परवानगी देण्यात आली, ज्याला स्वातीचा कधीच विरोध नव्हता.

तरीही तिच्या नवर्याचे समाधान झाले नाही व त्याने उच्च न्यायालयात अर्ज दाखल केला. यावेळी उच्च न्यायालयाने पूर्ण केसची दाखल घेत पती अपील दाखल करून स्वताच्या जबादारीतून पळवाट काढण्याचा प्रयत्न करत असल्याचे नमूद केले. त्याने अजून मुलासाठी खर्च पाणी देखील दिले नव्हते. त्याच्या उत्पन्नाची दाखल घेत उच्च न्यायालयाने त्याला महिना ७००० रुपये मुलाच्या खर्च पाण्यासाठी देण्याचे आदेश दिले.

स्वाती आणि तिचा पती आता एकमेकांच्या संमतीने घटस्फोट घेण्याच्या प्रक्रियेत आहेत आणि आम्ही तिला नवर्याकडून एकरकमी मोबदला मिळवून देण्याचा प्रयत्न करत आहोत. या सान्याला समोर जाऊन आज स्वाती खुप खंबीर बनली आहे. स्वताच्या पायावर उभ राहण्याचा आणि आपल्या हक्कांबाबत बोलण्याचा आत्मविश्वास आता तिच्यात आला आहे. मजलिसने अश्या बऱ्याच महिलांना आशेचा किरण दाखवून कठीण परिस्थितीतून ताठ मानेने बाहेर पडण्यासाठी मदत केली आहे.

